A black and white portrait of Ignacy Jan Paderewski, a Polish pianist and politician. He is shown from the chest up, with his right hand resting on his chin in a thoughtful pose. He has a mustache and wavy hair. The background is dark and out of focus.

Ignacy Jan Paderewski

**SZKOLNY
MAZOWIECKI
DOM ZAGADEK**

Małgorzata Kostian

KATEGORIA WIEKOWA: 12-13 LAT

ADRESAT: uczniowie w wieku 12–13 lat, klasa VI lub VII.

CZAS ZAJĘĆ: 45 lub 90 minut, w zależności od grupy.

SŁOWA KLUCZOWE: gra edukacyjna Szkolny Mazowiecki Dom Zagadek, Mazowsze, niepodległość.

WPROWADZENIE

Jak w czasie jednej lub nawet kilku lekcji zaszczyć w uczniach, dla których główną atrakcją jest telefon i media społecznościowe, chęć poznawania Mazowsza? Wspaniałą propozycją byłaby aplikacja na telefon, która umożliwiałaby wirtualny spacer w rozszerzonej rzeczywistości. Ciekawą inspiracją może być również Dom Zagadek – to wyzwanie, możliwość wykazania się kreatywnością, krytycznym myśleniem, umiejętnością komunikacji i współpracy w grupie. Podczas gry uczniowie otwierają skrzynię zamkniętą na kilka klódek. Aby to zrobić, rozwiązują zagadki, w których kryją się szyfry do klódek. Dowiadują się wielu faktów o budowniczych Polski niepodległej i poznają ciekawostki na temat Mazowsza, których nie znajdują w podręcznikach. Odkrywają smak tradycyjnych potraw mazowieckich, muzykę regionu, odwiedzają ciekawe miejsca, mają okazję zasmakować w pięknie Mazowsza.

CEL OGÓLNY

Poszerzenie wiedzy o Mazowszu i budowanie tożsamości regionalnej w kontekście obchodów stulecia odzyskania niepodległości.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- doskonalą umiejętności współpracy w grupie;
  - zdobywa wiedzę ogólną na temat ludzi, bitew i miejsc związanych z budowaniem Polski niepodległej;
  - poznaje zalety stosowania gry edukacyjnej Dom Zagadek;
  - utrwała zasady fonetyki oraz rozwiązywanie równań.
-

METODY PRACY:

- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy,
  - metoda przypadków,
  - metoda sytuacyjna,
  - gry dydaktyczne.
-

FORMY PRACY:

- praca grupowa, jednolita,
  - praca indywidualna (podczas podsumowania).
-

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- telefony z aplikacją QR Code Reader;
- laptopy (opcjonalnie);
- wydrukowane karty pracy z zadaniami do wykonania (**załączniki nr 5–11**);
- skrzynia, ewentualnie pudełko;

- zestaw 5 klódek na szyfr (**załącznik nr 1**);
- kartka z gratulacjami, którą nauczyciel wkłada do skrzyni (**załącznik nr 4**);
- karty odpowiedzi (**załącznik nr 3**).

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

<https://www.breakoutedu.com> [dostęp: 26.07.2018].

<https://dobroni.pl> [dostęp: 26.07.2018].

<http://www.dziedzictwomazowska.pl/mazowsze-1920> [dostęp: 26.07.2018].

<https://www.mazovia.pl/wydawnictwa/podrecznik-mazowsze/> [dostęp: 26.07.2018].

<http://www.muzeumpilsudski.pl/> [dostęp: 26.07.2018].

http://muzeumpilsudskiblog.pl/wp-content/uploads/2017/02/mjp_mapa_online.pdf (mapa zadanie 3) [dostęp: 26.07.2018].

<http://niepodlegla.dzieje.pl/postacie> [dostęp: 26.07.2018].

http://mazowieckie.ksow.pl/fileadmin/user_upload/mazowieckie/pliki/publikacje/Specjaly_kuchni_mazowieckiej/Specjaly_Kuchni_Mazowieckiej_PL.pdf [dostęp: 26.07.2018].

<http://Wikipedia.org> [dostęp: 26.07.2018].

ZAŁĄCZNIKI:

1. Papierowa kłódka.
2. Bilet.
3. Karta odpowiedzi dla grup.
4. Karta do skrzyni.
5. Zadanie 1A.
6. Zadanie 1B
7. Zadania 2A i 2B.
8. Zadanie 3.
9. Zadanie 4.
10. Zadania 5A, 5B, 5C.
11. Zadanie 6.
12. Odpowiedzi. Karta dla nauczyciela.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

PRZYGOTOWANIE

Należy zaopatrzyć się w następujący sprzęt: skrzynkę oraz zestaw klódek składający się z jednej kłódki trzycyfrowej, trzech czterocyfrowych, jednej pięciocyfrowej i jednej sześciocyfrowej. Do gry można użyć papierowych klódek. Wówczas każda z drużyn po rozwiązaniu

zadania podaje nauczycielowi otrzymany szyfr, a nauczyciel sprawdza poprawność i zalicza zadanie lub nie. Jeśli grupa poda poprawny szyfr do danej kłódki, otrzymuje wydrukowany bilet z kłódką. W Szkolnym Mazowieckim Domu Zagadek jest 6 zadań, zatem należy wydrukować po 1 kopii każdej kłódki dla każdej z grup (**załącznik nr 1**).

- Jeśli nauczyciel zauważy, że grupa zrobiła mały błąd w szyfrze, wręcza grupie bilet z napisem: „Brawo, sukces jest blisko” (**załącznik nr 2**).
- Salę można odpowiednio udekorować zdjęciami, plakatami, wycinankami z Mazowsza. Można też odtwarzać muzykę, np. utwory Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego.
- Dla zwycięskiej drużyny warto przygotować nagrody, np. rzeczowe albo przywileje, i już na wstępie o tym poinformować.
- Lekcję można przeprowadzić w klasie, ale również da się z niej skorzystać w ramach gamifikacji międzyklasowej lub międzyszkolnej.
- W poniższym Domu Zagadek wykorzystano jako szyfr kombinacje cyfrowe, ale można je zastąpić innymi kombinacjami: literową, kształtów, kierunków, kolorów itp.

CZĘŚĆ WSTĘPNA (5 minut)

Nauczyciel informuje uczniów o tematyce lekcji. Przypomina, iż rok 2018 jest rokiem obchodów stulecia odzyskania niepodległości i wyjaśnia, iż droga do niepodległości prowadziła również przez Mazowsze i że tu miały miejsce wydarzenia przełomowe. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Do podziału na grupy wykorzystuje aplikację Random Team Generator. Następnie wyjaśnia, iż zadaniem grup jest zdobycie szyfrów otwierających kłódki do skrzyni.

Aby wykonać wszystkie zadania, uczniowie muszą skorzystać z telefonów i bezpłatnej aplikacji QR Code Reader. Nauczyciel podczas lekcji obserwuje uczniów i w miarę potrzeb doradza im, powinien jednak unikać podawania odpowiedzi.

CZĘŚĆ GŁÓWNA (ok. 30 minut)

Plan gry:

1. Każda drużyna szuka odpowiedzi do zagadek. W odpowiedziach jest ukry-

ty szyfr do kłódki. Jeśli dana drużyna otworzy którąś z kłódek, nauczyciel zapisuje to na tablicy i zamyka kłódkę ponownie, aby inne drużyny też mogły ją otworzyć. Gdy wszystkie drużyny znajdą szyfr do danej kłódki, nauczyciel zdejmuje ją ze skrzyni.

2. Jeśli nauczyciel dysponuje większą liczbą kłódek, każda drużyna może mieć swoje oddzielne kłódki i nie będzie trzeba zamykać ich ponownie.
3. Każda drużyna może zwrócić się do nauczyciela o podpowiedź/pomoc w przypadku, gdy będzie miała problem z rozwiązaniem zadania.
4. Każda z drużyn otrzymuje wszystkie materiały potrzebne do rozwiązania zagadek. Można je poukrywać w różnych miejscach sali albo rozłożyć na stołach przeznaczonych dla konkretnych drużyn.
5. Nauczyciel informuje uczniów, aby przygotowali telefony i aplikację QR Code Reader do rozwiązania zagadek.
6. Nauczyciel wyjaśnia, że w zadaniach są ukryte szyfry do kłódek oraz informacje, które kłódki można za ich pomocą otworzyć. Grupy otrzymują kartkę z wypisanymi nazwami wszystkich kłódek biorących udział w grze i miejscem na wpisywanie odpowiedzi i szyfrów (**załącznik nr 3**).
7. Nauczyciel wyjaśnia uczniom powód, dla którego muszą otworzyć skrzynię. Odczytuje treść krótkiej historii: „Rybak Wars pewnej nocy wypłynął na połów i zobaczył piękną syrenę. Obserwował ją potem co noc. Pewnej nocy syreny nie było... Matka zabroniła syrenie Sawie wypływać tam, gdzie pływają ludzie. Rozwiąż 5 zagadek i zdobądź szyfr do kłódki zamykającej skrzynię, a wówczas syrena Sawa ponownie będzie pływać po Wiśle, by spotkać się z Warssem”.
8. W skrzyni schowana jest kartka z napisem: „Gratulacje! Udało się wam

otworzyć skrzynię! Odgadliście szyfr do kłódki – Wars i Sawa spotkają się ponownie” (**załącznik nr 4**).

9. W ciągu jednej godziny lekcyjnej nauczyciel daje uczniom maksymalnie do pięciu zagadek (wszystko zależy od stopnia trudności zagadek i poziomu uczniów). Jeśli nauczyciel ma więcej czasu, może zwiększyć liczbę zagadek i kłódek. Warto mieć jedno zadanie awaryjne w razie, gdyby grupy szybko rozwiązały zadania.
10. Na tablicy interaktywnej nauczyciel wyświetla zegar, który będzie odmierzał czas gry. Można wykorzystać:
  - <https://www.online-stopwatch.com/bomb-countdown/> lub
  - <http://facilitationtool.breakoutedu.com/index.php?key=HoStojX1SvcBA6c> [dostęp: 06.08.2018].
11. Po upływie czasu przeznaczonego na grę, nauczyciel przerywa działania uczniów bez względu na to, czy wszystkim grupom udało się rozpoznać szyfry i analizuje oraz podsumowuje przebieg gry.
12. Odpowiedzi na zagadki (karta nauczyciela).

ZADANIE 1A (załącznik nr 5)

Uczniowie czytają przepis na tradycyjną mazowiecką zupę – muszą podać nazwę tej zupy. Na kartce z zadaniem znajduje się tajemniczy rysunek. Z pozoru nie znaczy zupełnie nic, w rzeczywistości kryje nazwę zupy. Uczniowie mają się domyślić, że należy spojrzeć na rysunek pod odpowiednim kątem, aby zobaczyć nazwę zupy. Rysunek wykonano w aplikacji Snotes.com.

Odpowiedź: Parzybroda

Pierwsza cyfra szyfru do kłódki: 4

ZADANIE 1B (załącznik nr 6)

Uczniowie skanują kody QR za pomocą telefonu i aplikacji QR Code Reader.

Odpowiedzi:

1. Chopin
2. Polonez g-moll
3. 7 lat

Wynik równania:

$$30 - 5 + 2 \cdot 3 \cdot 7 = 67$$

Szyfr do kłódki nr 1: 467

ZADANIA 2 A i B (załącznik nr 7)

ZADANIE 2A

Uczniowie rozwiązują zadanie – mogą korzystać z podpowiedzi. W razie problemów nauczyciel podpowiada, że wskazane jest spisanie całego alfabetu wraz z odpowiadającym mu szyfrem.

Odpowiedź: PULTUSK OSTROLEKA DWA

Pierwsza cyfra szyfru: 2

ZADANIE 2B

Szyfr Templariuszy to szyfr używany przez harcerzy. W razie problemów nauczyciel sugeruje przeanalizowanie podpowiedzi.

Odpowiedź: Bitwa Warszawska

Kolejne cyfry szyfru: 5 10

Szyfr do kłódki nr 2: 2510

ZADANIE 3 (załącznik nr 8)

Uczniowie odpowiadają na trzy pytania. Odpowiedzi znajdują na dołączonej mapie. Każdej odpowiedzi podporządkowana jest cyfra. Poprawne odpowiedzi utworzą szyfr do kłódki nr 3.

Odpowiedzi:

1. X Pawilon Cytadeli Warszawskiej 2
2. Most Poniatowskiego 7
3. Belweder 13

Szyfr do kłódki nr 3: 2713

ZADANIE 4 (załącznik nr 9)

Uczniowie odpowiadają na pytania, mają do wyboru dwie odpowiedzi w spirali. Poprawnym odpowiedziom są przypisane cyfry będące szyfrem do kłódki. Do sporządzenia tekstu w spirali wykorzystano kod QR, który utworzono za pomocą <http://pl.qr-code-generator.com/> [dostęp: 6.08.2018].

Zadanie zawiera elementy kodowania. Jest podzielone na dwa etapy. W pierwszym uczniowie łamią szyfr Cezara, w drugim – Templariuszy. Wszystko zależy od tego, czy będą potrafili wykorzystać podpowiedzi. Można przypomnieć uczniom o literze Q w alfabecie oraz pominięciu polskich znaków diakrytycznych. Szyfr Cezara w całości wygląda następująco:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W

Odpowiedzi:

1. Niedźwiedzica Bańska 4
2. Najdłuższy rynek w Europie 7
3. Wydmy, bagna i lasy 2
4. Radio 3

Szyfr do kłódki nr 4: 4723

ZADANIE 5 (załącznik nr 10)

To zadanie jest trzyetapowe. Szyfr do zamalowania utworzono w <http://mal-den-code.de/> [dostęp: 6.08.2018].

Odpowiedzi:

5A: Gierymski, Malczewski, Wyczółkowski, Wyspiański (ostatnie nazwisko zaszyfrowane odwrotnie, należy czytać od końca) 6
5B: 8

5C: Edward Rydz Śmigły 790

Szyfr do kłódki nr 5: 68790

ZADANIE 6 (załącznik nr 11)

Warto mieć przygotowane zadanie zapasowe, jeśli klasa sprawnie odgadnie wszystkie zagadki. Wówczas nauczyciel mówi, że zdarzyły się pewne nieprzewidziane okoliczności i aby Wars i Sawa mogli się spotkać, grupy muszą rozwiązać jeszcze jedno zadanie. W zadaniu 6 uczniowie dopasowują opis miejsca do odpowiedniej fotografii, następnie wybierają właściwe kombinacje cyfr i liter.

W ten sposób otrzymują szyfr do kłódki.

1a. 6

2d. 3

3g. 2

4f. 3

5c. 6

6e. 0

Szyfr do kłódki nr 6: 632360

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA (8 minut)

Uczniowie korzystają z aplikacji Mentimeter i wpisują na telefonach lub w laptopach <http://www.menti.com>, a następnie kod: 70 73 3.

Na stronie znajdują się dwa zadania.

Pierwsze z nich brzmi:

- Które zadanie było najciekawsze?, drugie, w formie chmury wyrazowej, ukáže odpowiedzi (do wyboru) na pytanie:
- Jakie informacje o Mazowszu zapamiętałeś?

Następnie w swoich grupach uczniowie wspólnie uzgadniają zakończenie zdania: Na dzisiejszej lekcji nauczyliśmy się... Jedna osoba w grupie odpowiada na głos na to pytanie.

Praca domowa:

Napisz dwa pytania dotyczące dzisiejszego tematu, które zadasz koledze na następnej lekcji.

Załącznik nr 1.

Papierowa klódka

Załącznik nr 2.

Bilet

Załącznik nr 3.

Karta odpowiedzi dla grup**Zadanie 1.**

1A .....

.....

.....

.....

.....

1B .....

.....

.....

.....

.....

Szyfr do kłódki nr 1: .....

Zadanie 2.

2A .....

.....

.....

.....

.....

2B .....

.....

.....

.....

.....

Szyfr do kłódki nr 2: .....

Zadanie 3.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szyfr do kłódki nr 3: .....

Zadanie 4.

.....

.....

.....

.....

.....

Szyfr do kłódki nr 4: .....

Zadanie 5.

5A .....

.....

.....

.....

.....

5B .....

.....

.....

.....

.....

5C .....

.....

.....

.....

.....

Szyfr do kłódki nr 5: .....

Zadanie 6.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szyfr do kłódki nr 6: .....

Załącznik nr 4.

Karta do skrzyni

Gratulacje!
Udało wam się otworzyć
skrzynię!

Szkolny Mazowiecki Dom Zagadek

Załącznik nr 5.

Zadanie 1A.

Przeczytaj poniższy przepis na tradycyjną mazowiecką zupę. Jak nazywa się ta zupa? Liczba sylab to pierwsza cyfra szyfru do kłódki nr 1.

Kapustę myjemy i drobno kroimy. Ziemniaki obieramy i kroimy jak na zupę. Do dużego garnka wlewamy trochę wody, wkładamy kapustę, a na wierzch kartofle. Nie mieszamy! Ziemniaki muszą być na wierzchu, aby woda mogła swobodnie parować. Dodajemy listek laurowy i kilka ziarenek pieprzu. Gotujemy do miękkości, sprawdzając co jakiś czas, czy na dnie jest woda. Nadal nie mieszamy. Gdy kapusta i ziemniaki zmiękną, na dużej patelni na oleju podsmażamy pokrojoną cebulę. Pod koniec smażenia wlewamy na patelnię śmietanę (uważając, żeby się nie zwarzyła). Gdy kapusta i ziemniaki będą już miękkie, mieszamy wszystko i wlewamy do garnka śmietanę z cebulą. Doprawiamy do smaku solą i pieprzem. Potrawę należy podawać gorącą i pikantną!

Źródło: http://mazowieckie.ksow.pl/fileadmin/user_upload/mazowieckie/pliki/publikacje/Specjaly_kuchni_mazowieckiej/Specjaly_Kuchni_Mazowieckiej_PL.pdf, s. 14.

Załącznik nr 6.

Zadanie 1B.

Wielokrotnie podkreślano narodowy nurt jego twórczości. Mówiono o nim: „Daje najdoskonalszy wyraz dążenia Polski do niepodległości, udreńczony niedolą kraju, Wieszcz narodowy”. Zeskanuj QR kod nr 1 i odpowiedz na następujące pytania:

1. Kto skomponował ten utwór?
2. Jak nazywa się ten utwór?
3. Ile lat miał autor, kiedy skomponował ten utwór?

Odpowiedzi do pytań 2 i 3 znajdziesz w QR kodzie nr 2 i nr 3.

Wynik równania to ciąg dalszy szyfru do kłódki nr 1.

30 – liczba głosek w odpowiedzi na pytanie 1 + 2 × liczba powtórzeń samogłoski „o” z odpowiedzi na pytanie 2 × odpowiedź na pytanie 3 = ?

QR KOD 1

QR KOD 2

QR KOD 3

Załącznik nr 7.

Zadania 2A i 2B.

2A

Szyfr Cezara

Juliusz Cezar używał tego prostego szyfru w wiadomościach, które przysyłał swoim wojskowym. Polega on na przesunięciu w alfabecie litery w prawo o 3 miejsca.

Na Łuku Triumfalnym w Paryżu na pamiątkę zwycięstw napoleońskich wyryto m.in. nazwy pięciu polskich miast. Szyfr zawiera nazwy dwóch miast położonych na Mazowszu. W poniższym szyfrze ukryto pierwszą cyfrę szyfru do kłódki.

SXOWXVNRVWUROHNDGZD

2B

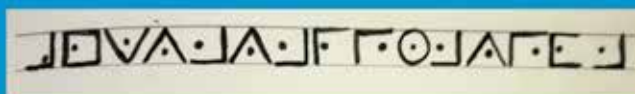
Szyfr Templariuszy

Na Mazowszu rozegrała się bitwa, która przechyliła szalę zwycięstwa na stronę dopiero co odrodzonej Polski i zadecydowała o losach kraju, a jak twierdzą niektórzy historycy – także o losach Europy.

Nazwano ją .....

Liczba samogłosek w haśle to druga cyfra szyfru.

Liczba spółgłosek to kolejna cyfra szyfru.

Szkolny Mazowiecki Dom Zagadek

Załącznik nr 8.

Zadanie 3.

**W zadaniu 3. czekają na was
trzy pytania. Popatrzcie na mapę,
to na niej znajdziecie poprawne
odpowiedzi.
Do odpowiedzi na mapie prowadzą
właściwe cyfry.
To one utworzą szyfr
do kłódki nr 3.**

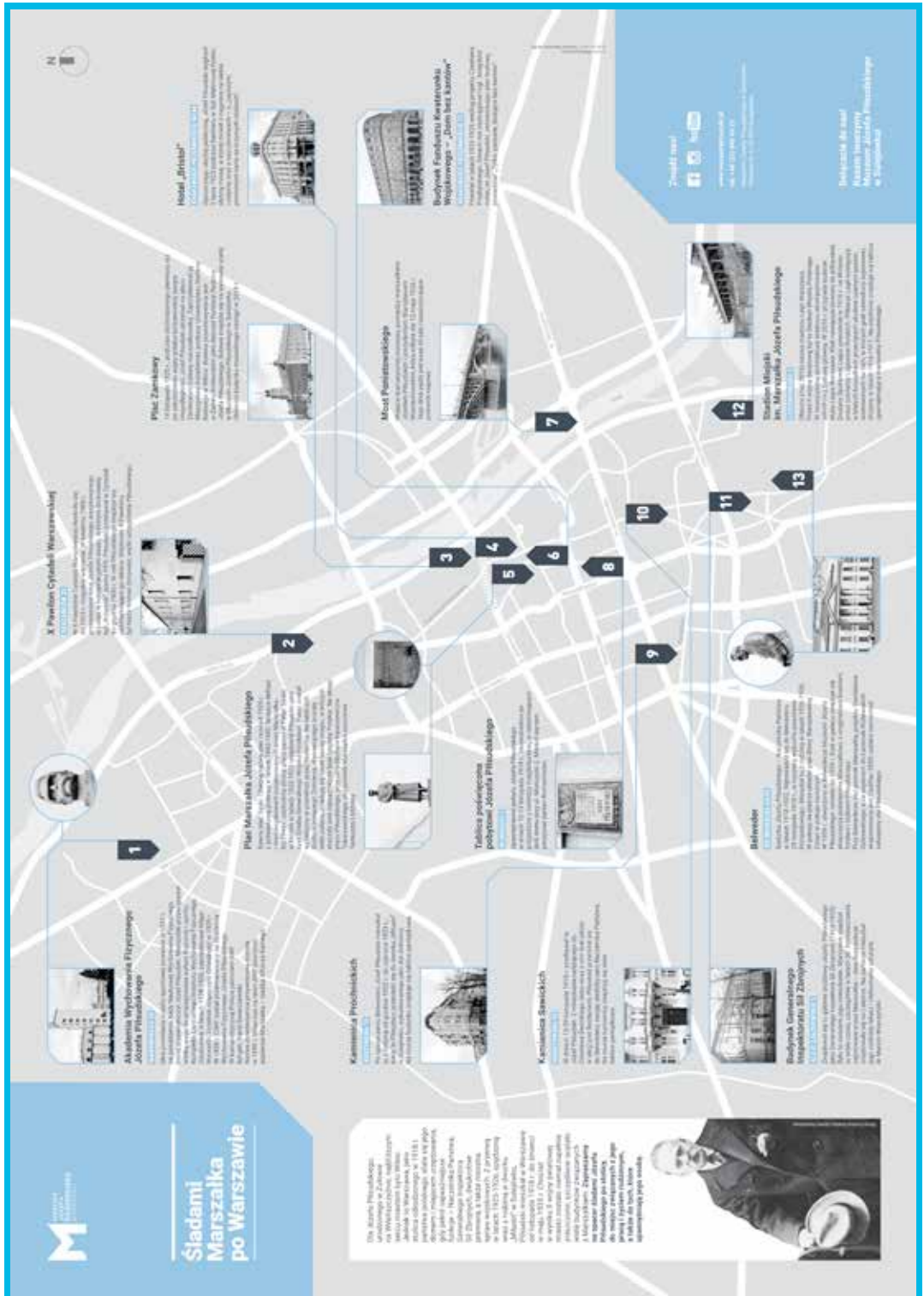
1. Rosyjskie więzienie
w Warszawie, w którym
przebywał Piłsudski.

2. Ten most nie połączył

...

3. Tu żył, pracował i zmarł
Piłsudski.

SZKOLNY
MAZOWIECKI
DOM
ZAGADEK

Załącznik nr 9.

Zadanie 4.

Przeczytaj kilka pytań dotyczących ciekawostek o Mazowszu. Wybierz poprawną odpowiedź. Znajdziesz ją w poniższym węź. Cyfry przypisane poprawnej odpowiedzi otworzą kłódkę nr 4.

1

Na jednej z defilad wojskowych łapę Piłsudskiemu podała:

2

W Pultusku znajduje się:

3

W Puszczy Kampinoskiej dominują:

4

Piłsudski w tym nagraniu mówi o:

Szkolny Mazowiecki Dom Zagadek

Załącznik nr **10.****Zadania 5A, 5B, 5C.**

Przyjrzyj się galerii zdjęć osób zaangażowanych w działania niepodległościowe. Następnie przeczytaj notkę biograficzną jednej z postaci. W tekście znajdziesz cztery nazwiska malarzy, których twórczość wspierała ruch niepodległościowy.

POSTACI

Józef Beck
1894–1944

Walerian Czum
1890–1962

Ignacy Daszyński
1866–1936

Roman Dmowski
1864–1939

Józef Dowbor-Muśnicki
1867–1937

Józef Haller
1873–1960

Tadeusz Kasprzycki
1891–1978

Wojciech Korfanty
1873–1939

Zdzisław Lubomirski
1865–1943

Ignacy Paderewski
1860–1941

Józef Piłsudski
1867–1935

Tadeusz Rozwadowski
1866–1928

Władysław Sikorski
1881–1943

Walery Sławek
1879–1939

Kazimierz Sosnkowski
1885–1969

Stanisław Szepczycki
1867–1950

Edward Śmigły-Rydz
1886–1941

Bolesław Wieniawa-Đługosowski
1881–1942

Wincenty Witos
1874–1945

Lucjan Żeligowski
1864–1947

Szkolny Mazowiecki Dom Zagadek

Zadanie 5A.

Wypisz z tekstu zaszyfrowane nazwiska malarzy.
Liczba sylab, które się powtarzają, to pierwsza cyfra szyfru
do kłódki nr 5.

Ignacy Paderewski Źródło: PAP

Urodził się 18 listopada 1860 r. w Kuryłówce na Podolu w zaborze rosyjskim, w rodzinie administratora majątków ziemskich. Uzdolniony muzycznie, początkowo pobierał naukę gry na fortepianie pod kierunkiem nauczycieli domowych. W 1872 r. rozpoczął studia w Instytucie Muzycznym w Warszawie. Po uzyskaniu dyplomu w 1878 r. pozostał w Instytucie jako nauczyciel gry na fortepianie. Od 1881 r. kontynuował studia w Berlinie, a następnie w Wiedniu. W marcu 1888 r. zagrał koncert w Paryżu, który zapoczątkował jego wielką karierę pianisty i występy w prawie wszystkich krajach Europy i obu Ameryk, a także w Afryce Południowej i Australii. W czasie I wojny światowej działał w ...eneralnym Komitecie Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce, założonym przez Henryka Sienkiewicza w styczniu 1915 r. w Vevey w Szwajcarii. W lutym 1915 r. wyjechał ze Szwajcarii i poprzez Francję, a następn...e Wielką Brytanię dotarł do Stanów Zjednoczonych. W USA prowadził bardzo aktywną działalność na rzecz niepodległości Polski. Zorganizował ponad 300 spotkań połączonych z koncertami, na których przemawiał i zachęcał do udzielania pomocy walczącym o wolność Polakom. Dzięki osobistym wpływom dotarł do prezydenta Thomasa Woodrowa Wilsona, przekonując go do wsparcia sprawy polskiej. W styczniu 1917 r. przedstawił mu memoriał dotyczący konieczności odbudowy niepodległego państwa polskiego. Odegrał ogromną rolę w pozyskaniu Poloni amerykańskiej dla stanowiska prokoalicyjnego, które zaowocowało blisko 30 tys. ochotników, którzy z USA dotarli do Armii Polskiej we Francji. 25 grudnia 1918 r. Paderewski przybył do Gdańska na pokładzie brytyjskiego krążownika „Concord”. Następnego dnia przyjechał do Poznania. Jego wizyta wywołała wielką patriotyczną manifestację, przyczyniając się do wybuchu Powstania Wielkopolskiego. 16 stycznia 1919 r. powołano... został przez J. Piłsudskiego na stanowisko prezesa Rady Ministrów oraz jednocześnie ministra spraw zagranicznych i delegata polskiego na konferencję pokojową w Paryżu. W imieniu Polski 28 czerwca 1919 r. złożył podpis pod Traktatem Wersalskim. W latach trzydziestych zaangażował się w proces jednoczenia sił opozycyjnych wobec rządów sanacji. W swojej willi w szwajcarskim Morges spotykał się m.in. z Wincentym Witosem, gen. Władysławem Sikorskim... i gen. Józefem Hallerem. W sierpniu 1940 r. wyjechał do Stanów Zjednoczonych, szukając ponownie pomocy dla Polski. Zmarł 29 czerwca 1941 r. w Nowym Jorku. Pochowano go na cmentarzu wojskowym Arlington w Waszyngtonie. W 1992 r. jego prochy zostały sprowadzone do Polski i złożone w Archidiecezji św. Jana w Warszawie..... e.

Zadanie 5B.

Przyjrzyj się poniższej wiadomości. Ukryto w niej wyraz wskazujący kolejną cyfrę, która jest ≥ 1 i ≤ 10 . Będzie to druga cyfra szyfru do kłódki nr 5. Literki porzucane są chaotycznie.

Zadanie 5C.

Odpowiedź na poniższe pytanie znajduje się w kodzie QR. Zanim jednak zeskanujesz kod, musisz pomłować na czarno kratki o podanych numerach: 1, 4, 5, 7, 9. Następnie zeskanuj kod, odczytaj odpowiedź i ostatnie cyfry szyfru do kłódki nr 5.

Dowódca pułku piechoty, dowódca dywizji piechoty, dowódca armii, Inspektor armii, Generalny Inspektor Sił Zbrojnych, Naczelny Wódz. Walczył w I wojnie światowej, wojnie polsko-ukraińskiej, wojnie polsko-bolszewickiej, kampanii wrześniowej. Studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Jego opiekunem artystycznym był początkowo Leon Wyczółkowski. O kim mowa?

Załącznik nr 11.

Zadanie 6.

Bitwa Warszawska (potocznie Cud nad Wisłą) – bitwa stoczona w dniach 13–25.08.1920 r. w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Zadecydowała o zachowaniu niepodległości przez Polskę i przekreśliła plany rozprzestrzenienia rewolucji na Europę Zachodnią. Wielu uważa, że była to jedna z przełomowych bitew w historii świata.

Oto zdjęcia oraz opisy miejscowości na Mazowszu, które odegrały ważną rolę w Bitwie Warszawskiej i były świadkiem dramatycznych epizodów. Połącz fotografie z odpowiednimi opisami. Skorzystaj z podpowiedzi, następnie wybierz odpowiednią kombinację cyfr i liter. W ten sposób otrzymasz szyfr do kłódki.

1

Mińsk Mazowiecki

Wyzwolenie Mińska Mazowieckiego, które nastąpiło 17 sierpnia, było przełomowym momentem Bitwy Warszawskiej. Miasto zostało wyzwolone przez oddziały grupy płk. Stanisława Wrzalińskiego. Wtedy też, właśnie tu, nastąpiło połączenie sił polskich (po kulminacyjnym momencie Bitwy Warszawskiej). W tym czasie władze miasta gościli Józefa Piłsudskiego, Józefa Hallera i Charles'a de Gaulle'a. Należy pamiętać, że wcześniej, w czasach powstania listopadowego i powstania styczniowego okolice tego miasta były terenem licznych potyczek.

Pomnik Niepodległości został wzniesiony dla uczczenia 80. rocznicy Cudu nad Wisłą. Pomnik upamiętnia daty najważniejszych wydarzeń walki o niepodległość ojczyzny, które są umieszczone na wysokim cokole. Całość zwieńczono obręczą z wyrytym napisem: „Bóg, honor i ojczyzna” i orłem.

2

Ossów

14.08.1920 r. pod Ossowem rozegrała się batalia uznana za jedno z najważniejszych wydarzeń Bitwy Warszawskiej. To właśnie tutaj, w niewielkiej wsi na Równinie Wołomińskiej, ok. 20 km od centrum Warszawy Polacy zdołali powstrzymać marsz bolszewików na stolicę. Podczas walk jeden z pocisków bolszewickich karabinów maszynowych trafił śmiertelnie księdza Ignacego Skorupkę.

Walki upamiętnia: kaplica, Cmentarz Poległych w Bitwie Warszawskiej, krzyż oznaczający miejsce śmierci kapelana Ignacego Skorupki i jego pomnik.

Źródło: <http://dziedzictwomazowsza.pl/mazowsze-1920> [dostęp: 6.08.2018]; Wikipedia

Szkolny Mazowiecki Dom Zagadek

3

Twierdza Modlin

Twierdza Modlin, należąca do największych i najlepiej zachowanych w Polsce, wznosi się przy ujściu Narwi do Wisły. Strategiczne walory tego miejsca docenił już król Karol X Gustaw, który w 1656 r., podczas potopu szwedzkiego, założył tu ufortyfikowany obóz. W 1806 r. Napoleon Bonaparte zlecił budowę cytadeli. Twierdza była czterokrotnie broniona w latach: 1813, 1831, 1915 i 1939. Podczas Bitwy Warszawskiej stanowiła ważny punkt obronny 5 Armii. Modlin był w tym czasie zapleczem walczących i ich bazą zaopatrzeniową. Na terenie twierdzy przystąpiono do formowania Dywizji Ochotniczej. 13 i 14 sierpnia toczyły się tu zacięte walki, szczególnie w rejonie grupy fortowej „Gosławice”.

Na terenie fortecy znajduje się najdłuższy w Europie budynek – będący koszarami wojskowymi – liczący 2250 m długości.

4

Płock

Plany operacyjne wojsk bolszewickich idących na zachód zakładały błyskawiczne opanowanie Płocka, a następnie wyjście na tyły polskich wojsk znajdujących się pod Warszawą. Walki rozpoczęły się 18.08.1920 r. o godz. 14.00. Bolszewicy natarli prawie jednocześnie z dwóch stron i opanowali północno-zachodnią część Płocka. Wśród obrońców zapanował chaos, żołnierze w panice opuszczali miasto.

W sytuacji, kiedy polskie dowództwo znajdowało się na lewym brzegu Wisły, inicjatywę obrony miasta przejęła ludność cywilna wraz z luźnymi grupami żołnierzy, policjantów i żandarmów. Wzniesiono 34 barykady, a 12 spośród nich otoczono zasiekami; łączność pomiędzy walczącymi stanowiskami zapewniali harcerze. Kobiety zajęły się organizowaniem punktów sanitarnych, w których opatrywano rannych. Około godz. 3.00 przybyły z odsieczą regularne polskie wojska Pułku Strzelców Podhalańskich. 19 sierpnia, po ponad 21 godzinach nieprzerwanej walki, Płock został wyzwolony. 10.04.1921 r. Naczelnik Państwa Józef Piłsudski odznaczył Płock Krzyżem Walecznych. Wypowiedział wówczas znamienne słowa: „Za zachowanie męstwa i siły woli w ciężkich i nadzwyczajnych okolicznościach, w jakich znalazło się miasto, za męstwo i waleczność – mianuję miasto Płock Kawalerem Krzyża Walecznych”.

W Płocku znajduje się zamek książąt mazowieckich – gotycka budowla wzniesiona przez Kazimierza Wielkiego, siedziba książąt mazowieckich do końca XV w.

5

Nasielsk

Jednym z epizodów Bitwy Warszawskiej były zacięte walki o Nasielsk toczone przez dwa pułki piechoty 5 Armii gen. Sikorskiego. Ostatecznie miasto zostało wyzwolone 16 sierpnia. Warto zapamiętać, że 4.02.1905 r. chłopci w gminie Nasielsk zażądali wprowadzenia jako urzędowego języka polskiego w gminie i odmówili podpisania protokołu zebrania, gdyż wójt nie zgodził się napisać go po polsku; było to pierwsze wystąpienie w powiecie pułtuskim w ramach rewolucji 1905 r.

Pamiętką wydarzeń Bitwy Warszawskiej jest zbiorowa mogiła ku czci 85 bohaterów, znajdująca się na cmentarzu parafialnym.

6

Radzymin

13 sierpnia zgrupowane pod Radzyminem dywizje bolszewickie uderzyły na miasto. Polacy zdolali odeprzeć pierwszy atak, ale podczas kolejnego, przeprowadzonego tego samego dnia, Sowieci przerwali pierwszą linię polskiej obrony i zdobyli miasto. 14 sierpnia po brawurowym ataku polskie oddziały odbiły Radzymin, sukces okazał się jednak krótkotrwały. Wojska bolszewickie przerwały drugą linię obrony i ponownie zdobyły miejscowość. Tym samym droga do stolicy została otwarta. Od mostu na Wiśle Sowieci dzieliło już tylko 15 km. Rankiem 15 sierpnia ruszyła kolejna kontrofensywa polskich jednostek, a wieczorem, po ciężkich walkach, Radzymin został wyzwolony. Tuż po zwycięstwie w Radzyminie odbyła się uroczystość, podczas której dowódca Frontu Północnego gen. Józef Haller odznaczył żołnierzy za wybitne czyny bojowe.

Znajduje się tu Cmentarz Żołnierzy Polskich 1920 r.

Odpowiedzi

1A-6	2A-0	3A-6	4D-9	5A-4	6A-7
1B-3	2B-6	3B-3	4B-6	5B-7	6B-4
1C-0	2C-8	3C-0	4C-0	5C-6	6C-1
1D-1	2D-3	3D-1	4D-2	5D-1	6D-2
1E-9	2E-7	3E-9	4E-4	5E-2	6E-0
1F-8	2F-4	3F-8	4F-3	5F-3	6F-8
1G-2	2G-6	3G-2	4G-7	5G-8	6G-9

a

b

c

d

e

f

g

Szkolny Mazowiecki Dom Zagadek

Załącznik nr 12.

Odpowiedzi. Karta dla nauczyciela

Zad. 1

A. parzybroda

B. Chopin / Polonez g-moll / 7

szyfr 1: 467

Zad. 2

Pułtusk / Ostrołęka

szyfr 2: 2510

Zad. 3

X Pawilon Cytadeli / Most Poniatowskiego / Belweder

szyfr 3: 2713

Zad. 4

niedźwiedzica Baśka / najdłuższy rynek w Europie / wydmy, bagna, lasy / radio

szyfr 4: 4723

Zad. 5

A. od góry Gierymski / Malczewski / Wyczółkowski / (odwrotnie, od dołu) Wyspiański

B. osiem

C. Edward Śmigły-Rydz 790

szyfr 5: 68790

Zad. 6

1 a 6

2 d 3

3 g 2

4 f 3

5 c 6

6 e 0

szyfr 6: 632360

Szkolny Mazowiecki Dom Zagadek